

Povídaní s pohádkami

Stimulační program pro rozvoj
jazykových schopností

Diplomová práce

Bc. Tereza Havrdová

O stimulačním programu

Stimulační program byl vytvořen jako součást diplomové práce. Je určen pro děti předškolního věku a jeho úkolem je rozvíjet jejich jazykové schopnosti. Program se neomezuje na odborné prostředí a spolu s dětmi mohou pracovat rodiče, sourozenci nebo také paní učitelky v mateřských školách. Stimulační program byl sestaven tak, aby se úkoly v něm v každé části opakovaly, jelikož určitá stálost úkolů v dětech vyvolává jistotu. Mají také více času přijít na princip jednotlivých úloh a tak si jejich plnění postupně fixovat. Velká část z těchto úkolů navazuje na úvodní pohádku, takže se slova či obrázky z pohádky vyskytují i v nich nebo s pohádkou částečně souvisí. Obrázky je dobré vystříhat pro lepší manipulaci a podpoření aktivity dítěte. Celý stimulační program se skládá z deseti částí, kterými jsou:

Obrázkové čtení

Obrázkové čtení, ve kterém děti dokazují schopnost gramaticky správného užívání tvaru slov, má v tomto stimulačním programu určitý motivační úkol. Samotnému čtení předchází určitý přehled obrázků (slovníček), se kterými se děti v textu setkají. Přehled napomáhá dětem zapamatovat si klíčová slova a popřípadě navázat motivačním povídáním k textu, který je následně čten osobou, která s dítětem pracuje a dítě doplňuje jednotlivá slova-obrázky ve správném tvaru.

Otázky a odpovědi

Otázky a odpovědi je úloha, která je těsně propojená s úlohou obrázkového čtení. V tomto případě dítě má za úkol odpovídat na otázky, které se vztahují k pohádce, která byla s dítětem čtena. Tato úloha ověřuje krátkodobou paměť dítěte, jeho schopnost vybavnosti si detailů i základního popisu děje.

Jednotné a množné číslo

Úloha jednotné a množné číslo je zaměřena na schopnost dětí užívat správné tvary slov při tvoření jednotného a množného čísla. Popřípadě na schopnost užít slovo ve větách „Tady je...“ a „Tady jsou...“.

Rozdíly

Úloha rozdílů je dalším dílčím cvičením v rámci stimulačního programu. Tato úloha byla vybrána konkrétně kvůli zrakovému vnímání, které je pro budoucí školáky velmi důležité.

V těchto úlohách mají děti za úkol najít 5 rozdílů, kterými se liší dva obrázky. Výjimku tvoří hledání rozdílů v rámci první pohádky, kdy jsou na obrázku pouze tři rozdílů. Tato část stimulačního programu byla koncipována jako nejlehčí.

Analýza-syntéza

Analýza a syntéza slov jsou velmi důležité úkoly, které jsou nezbytné téměř pro všechny děti. Do nedávna se děti ve všech školách učily číst pomocí analyticko-syntetické metody a na mnoha školách je tento styl

čtení stále preferován. Součástí testování byla schopnost vytleskat slova na slabiky, která byla hodnocena, jako zvládá-nezvládá (A-N). Druhým pozorovaným jevem, ne však zaznamenávaným do tabulek byla schopnost umístit zástupné předměty (kolečka) v počtu slabik, které slovo obsahovalo.

Předložky

Tento úkol je zaměřen na správné užívání předložkových vazeb. Na pracovním listu je umístěn vždy stejný obrázek v různých pozicích (na, pod, za...). Dítě má správně určit, kde se obrázek nachází.

Opozita

Opozita je úkol, který se pokaždé skládá ze tří obrázků v tabulce, do kterých má dítě do dvojice doplnit odpovídající obrázek. Obrázky jsou ve většině případů vázány na pohádku, která danou část stimulačního programu provází.

Přechylování

Přechylování je jako v předchozím případě úkol, skládající se ze tří obrázků v tabulce, ke kterým má dítě doplnit odpovídající obrázek do dvojice a oba obrázky pak pojmenovat.

Fonemický sluch

Tento úkol je zaměřen na fonologické rozlišování ve větné konstrukci. V každé části stimulačního programu se ke třem původním větám přidávají další dvě. Konečný počet vět po prvním sezení je 11. Ke každé větě přísluší čtyři obrázky. Př. Miska je na stole a myška je pod stolem. K této větě přísluší dva obrázky, na kterých je myška na stole a pod stolem a dva obrázky, na kterých je v těchto pozicích miska. Dítě pak má ukázat na ty obrázky, které odpovídají slyšené větě (ve správném pořadí). Větu je možné rozdělit na dvě poloviny, pokud se dítěti nedaří pamatovat si pořadí.

Prostorová orientace

Prostorová orientace je úkol, který je zaměřen na schopnost orientovat se na obrázku a propojuje v sobě zrakové vnímání, rozumění pojmům jeden, dva, oba a všechny. Dále je dítěti v části vět podávána instrukce, kam má obrázek umístit. Ověřuje tedy rozumění předložkám místa, které mělo v jednom z výše zmíněných úkolů samo pojmenovávat.

MALÁ MYŠKA

KOHOUT

MAMINKA MYŠ

HŘEBÍNEK

VAŘIT

ZÁSTĚRA

UŠI

FOUSKY

ZOBÁK

ZUBY

PEŘÍ

OCÁSEK

DRÁPKY

Jak se malé myšce zalíbila kočka

Venku svítilo . přiběhla . měla na sobě . Čekala na myšku a oběd. Myška volala: „Maminko! Víš, koho jsem potkala? Dvě zvířata!“ myšku poslouchala. „Prvního jsem se bála. Bylo velké, mělo , červený , a ostrý . Křičel kikirikí! Určitě to byl !“ Druhé bylo krásné, bílé, mělo dvě špičatá , zelené a dlouhé . Vedle sebe mělo dlouhý huňatý . Chodilo potichu, mňoukalo a předlo. Určitě chtělo, abych si s ním hrála. Šla jsem blíž a ono se přikrčilo. Najednou zvíře s ostrým zakřičelo a já utekla . Maminka se zamračila. se jí málem zastavilo. „Myšičko moje,“ řekla, „ten první byl . Toho se neboj. I když má ostrý “

a hodně křičí, nic neudělá. To druhé byla . Má ostré a velmi ostré . Kočka si nechtěla hrát. Chtěla tě sníst. Víš, ne každému, kdo se tváří hezky, můžeš věřit.“

Odpověz na otázky

Která dvě zvířátka myška potkala?

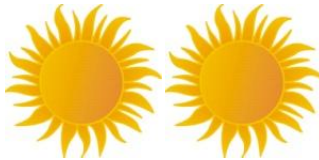
Co si myslela o kohoutovi?

Co si myška myslela o kočce?

Proč kočka myšku nesnědla?

Popiš, jak vypadala kočka a jak kohout?

Kolik vidíš obrázků? Říkej celou větou.

Tady je	Tady jsou
	
	
	
	

Najdeš rozdíly na obrázcích?

Vytleskej, kolik slabik mají obrázky, které vidíš. Umísti tolik koleček, kolik slabik slovo má.

				

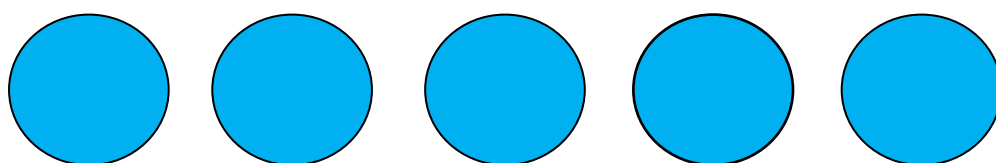
				

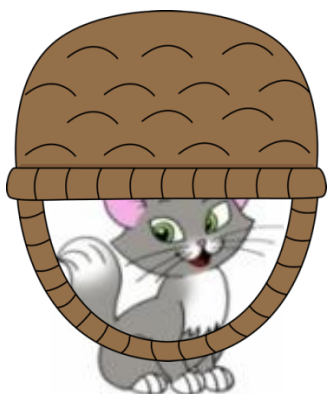
				

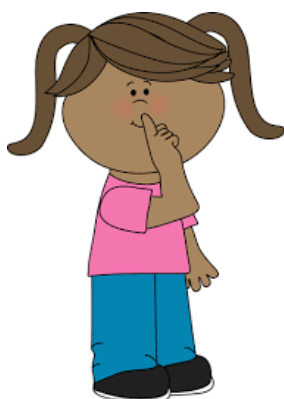
				

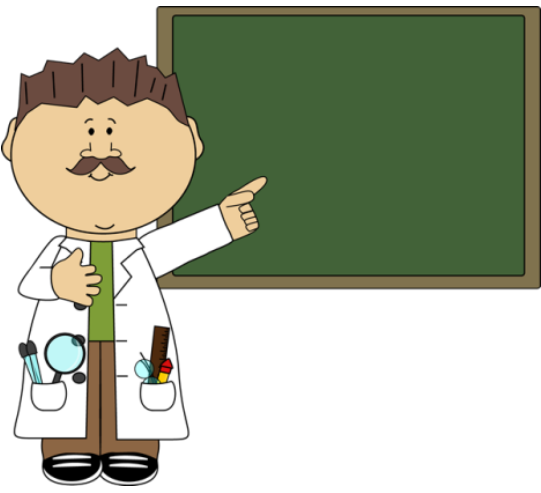

Myška venku potkala kočku, řekni, kde všude kočka na obrázcích je.

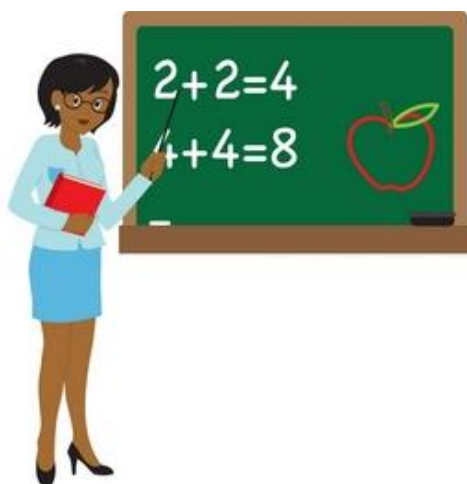

Vytvoř dvojice tak, aby tvořily opaky. Např. hezký – ošklivý, hodný – zlý.

Čím jsou lidé na obrázku? Vytvoř dvojice a pojmenuj je.

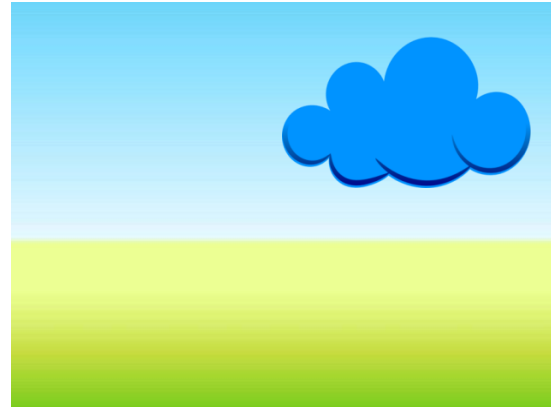
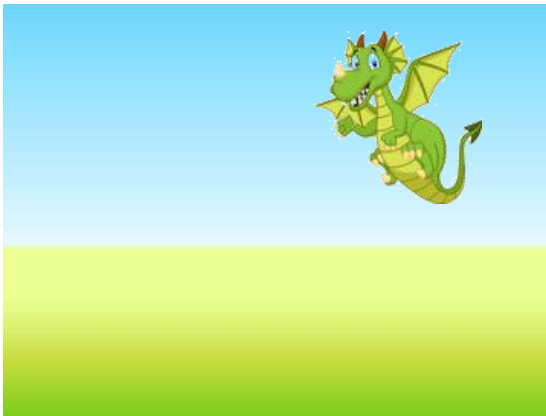

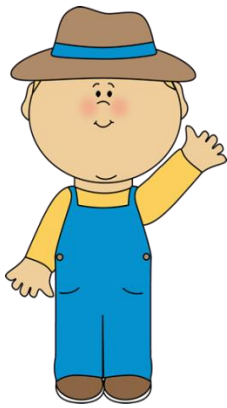
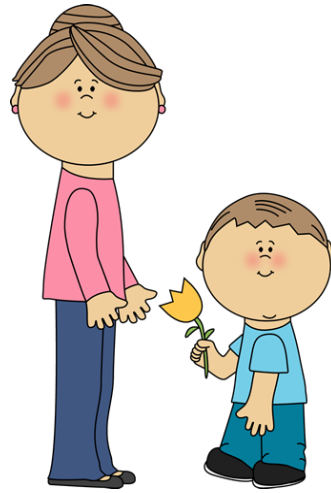
Vyber správně obrázky k větám, které uslyšíš.

MISKA je na stole, MYŠKA je pod stolem.

**Před sluncem je MRAK, na nebi létá
DRAK.**

Hanka MÁVÁ a Šimon DÁVÁ.

Pozorně poslouchej a dej obrázky správně na obrázek.

HOLČIČKA „ANIČKA“

SNĚHOVÁ KRÁLOVNA

SNĚHOVÁ VLOČKA

BUDÍK

Probuzená zima

Jednou v zimě nenapadl sníh. Malá ležela večer v a přála si, aby sněžilo.

V noci se zdál sen, že někdo zaťukal na . Za seděla malá víla v bílých

šatech. Byla to sněhová , která přišla vzbudit a poprosit jí o pomoc. Řekla

jí, že ještě spí, protože jí nezvonil . se s vílou vydala po měsíčním

žebříku do sněhového . Vedle na stolku stál , ho popadla

a zatřepala s ním. Ozvalo se tiché „cink“. začal zvonit a se probudila.

Otevřela všechna a a z těch se začaly na zem snášet malé . Všude bylo

úplně bílo, neviděla na krok. V tom se vzbudila a vidí, jak za padají .

 všem vyprávěla, že to ona zařídila, že sněží. Vzbudila přeci . A co si myslíte

vy, děti? Byl to jen sen nebo holčička vzbudila královnu doopravdy?

Odpověz na otázky

Kdy se příběh odehrává?

Co se holčičce zdálo?

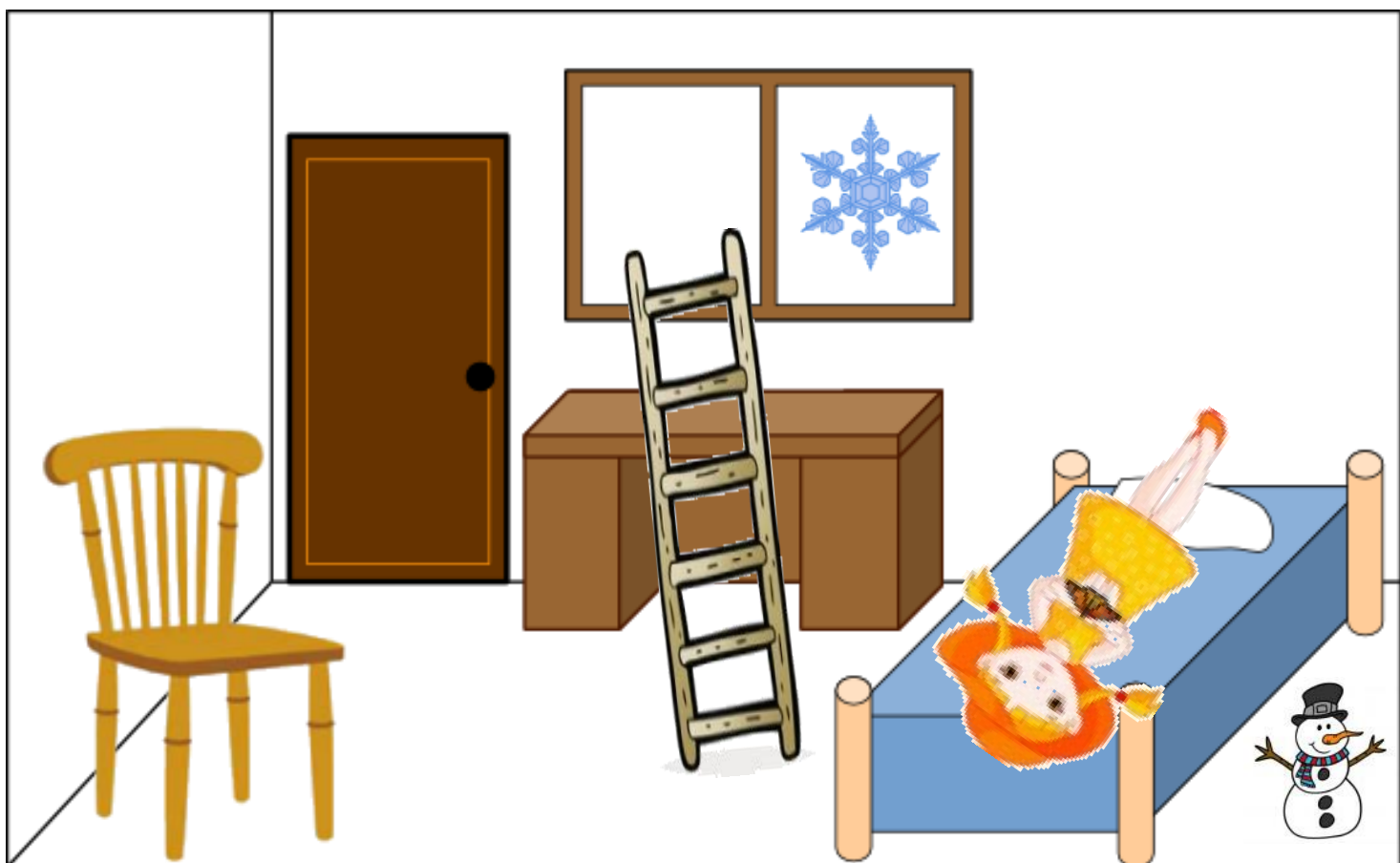
Proč nesněžilo?

Co mělo Sněhovou královnu vzbudit?

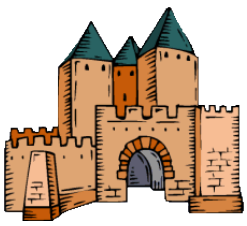
Kolik vidíš obrázků? Říkej celou větou.

Tady je	Tady jsou
	
	
	
	

Najdeš rozdíly na obrázcích?

Vytleskej, kolik slabik mají obrázky, které vidíš. Umísti tolik koleček, kolik slabik slovo má.

				

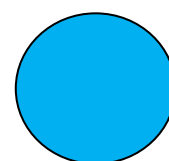
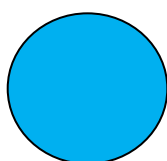
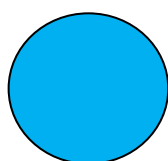
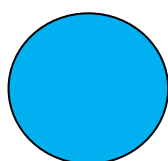
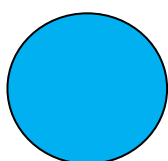
				

				

Řekni, kde je na obrázcích holčička?

Vytvoř dvojice tak, aby tvořily opaky. Např. hezký – ošklivý, hodný – zlý.

Čím jsou lidé na obrázku? Vytvoř dvojice a pojmenuj je.

Vyber správně obrázky k větám, které uslyšíš.

MISKA je na stole, MYŠKA je pod stolem.

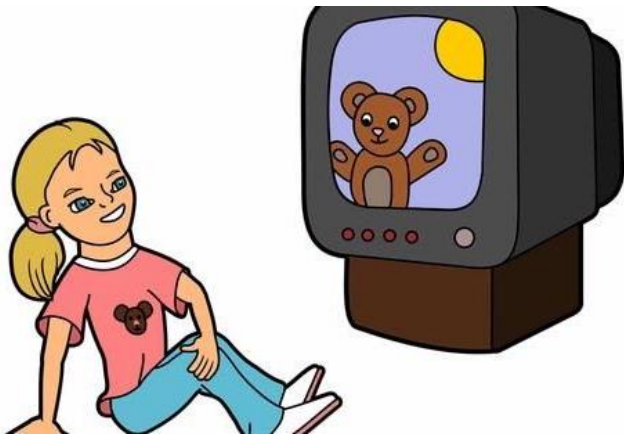
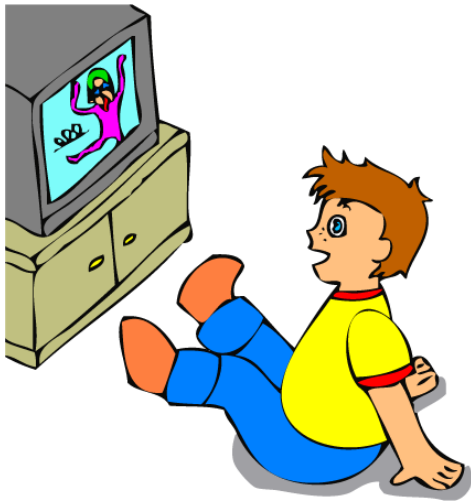
**Před sluncem je MRAK, na nebi létá
DRAK.**

Hanka MÁVÁ a Šimon DÁVÁ.

Anička má MÍČ, Petr nese RÝČ.

Amálka se DÍVÁ a Pepíček ZÍVÁ.

Pozorně poslouchej a dej obrázky správně na obrázek.

 SLÁMA

 CIHLY

 DŘEVO

 KOMÍN

0 třech prasátkách

V malé vesnici žila tři . Jednou se tři vydala do světa. Maminka je varovala, ať si dávají pozor na   je velký a zlý. Tři by sežral. Tři přišla na kraj . Rozhodla se, že si tam postaví   . První nejstarší a nejlínější se rozhodlo, že si postaví ze . Druhé mladší ze . Třetí nejmladší a nejchytřejší brášky varovalo, že jim jejich zboří. Ptali se ho, z čeho postaví on? Prasátko řeklo, že z . Bráškové se mu smáli. všechno pozoroval a těšil se, že si dá tři k večeři. První i druhé prasátko už postavilo. Nejmladší stavělo dlouho, ale pomoci se nedočkalo. Večer už byly tři postavené a každé šlo do . V tom přišel k ze . si myslelo, že je v bezpečí, ale foukl jednou a spadl. utíkalo, co mu stačily k ze . se postavil před dřevěný . Foukl jednou, foukl dvakrát a spadl. Dvě běžela k z . Nejmladší bylo chytré, vědělo, že jsou pevné. foukl jednou, dvakrát, třikrát a nic. Rozhodl se, že vlez dovnitř .

 postavilo na kotel s vodou. spadl do horké vody a spálil se. Vyletěl

 jako , a pádil k . Na tři už chuť neměl a nikdy se k

z nevrátil. Dvě zůstala bydlet u nejmladšího brášky a už se mu nikdy nesmála.

Odpověz na otázky

Z čeho si prasátka postavila domeček?

Co chtěl vlk udělat prasátkům?

Co jim udělal?

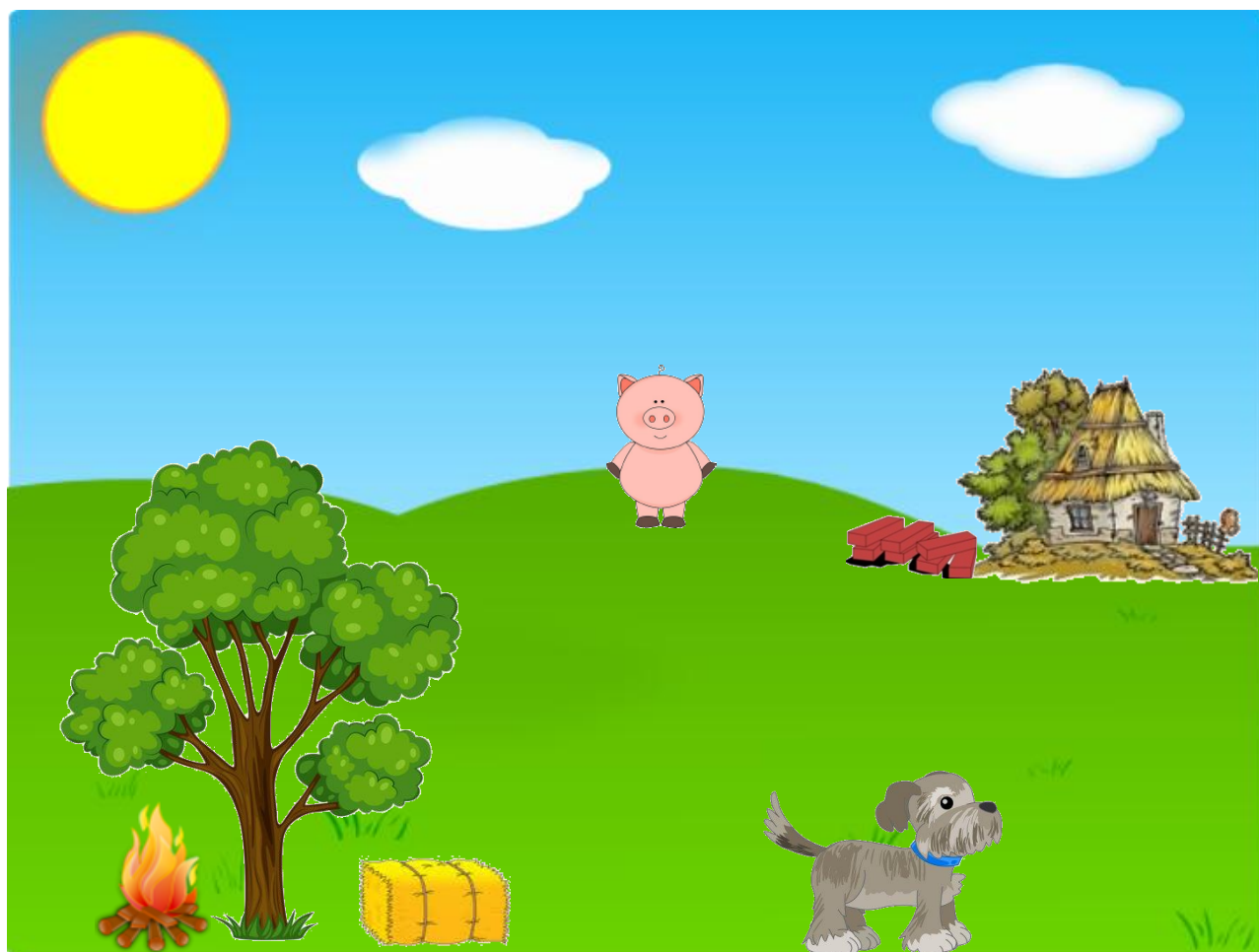
Které prasátko bylo nejchytřejší?

Jak dopadl vlk?

Kolik vidíš obrázků? Říkej celou větou.

Tady jsou	Tady je
	
	
	
	

Najdeš rozdíly na obrázcích?

Vytleskej, kolik slabik mají obrázky, které vidíš. Umísti tolik koleček, kolik slabik slovo má.

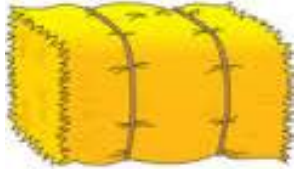
				

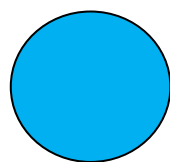
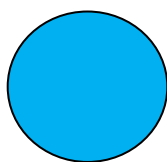
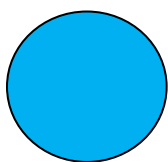
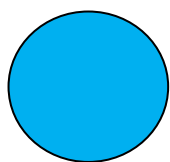
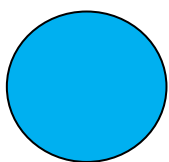
				

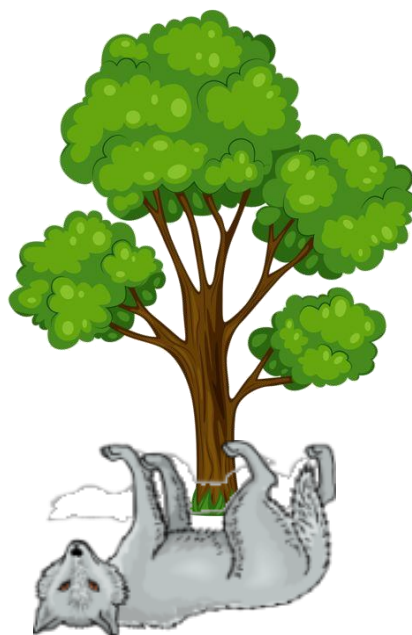
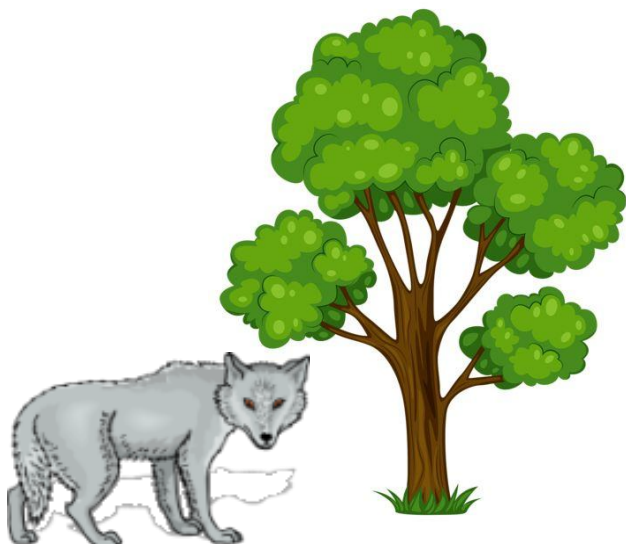
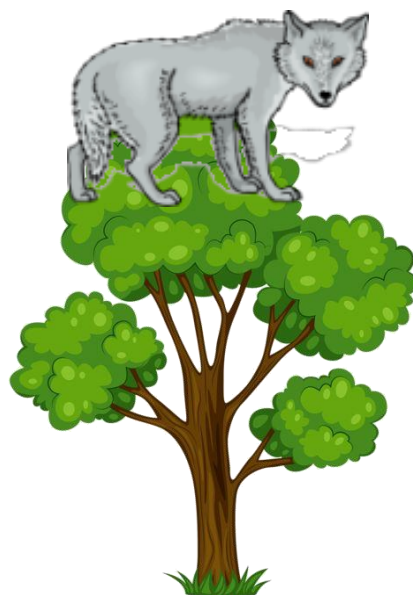
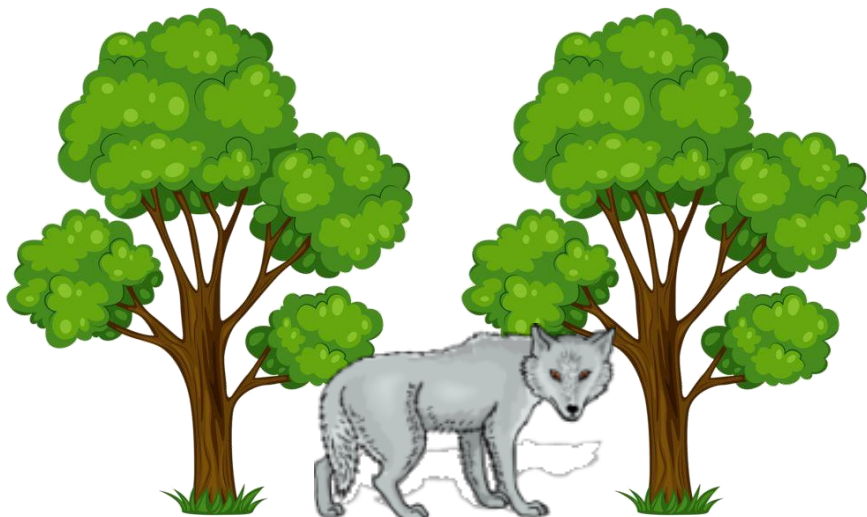
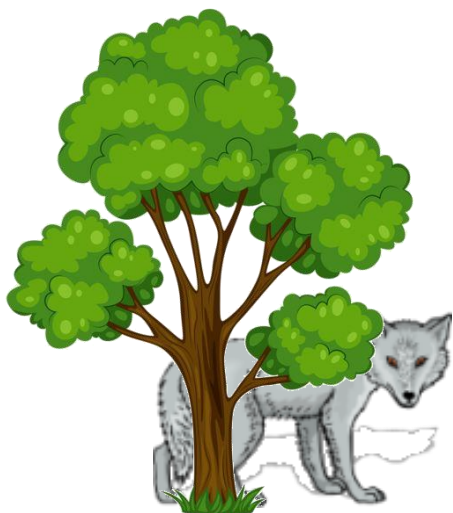
				

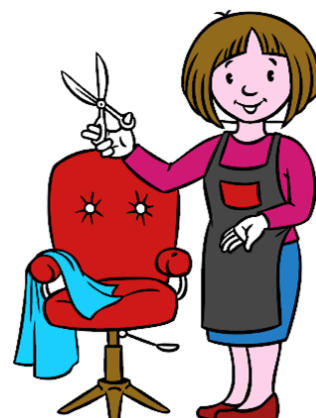
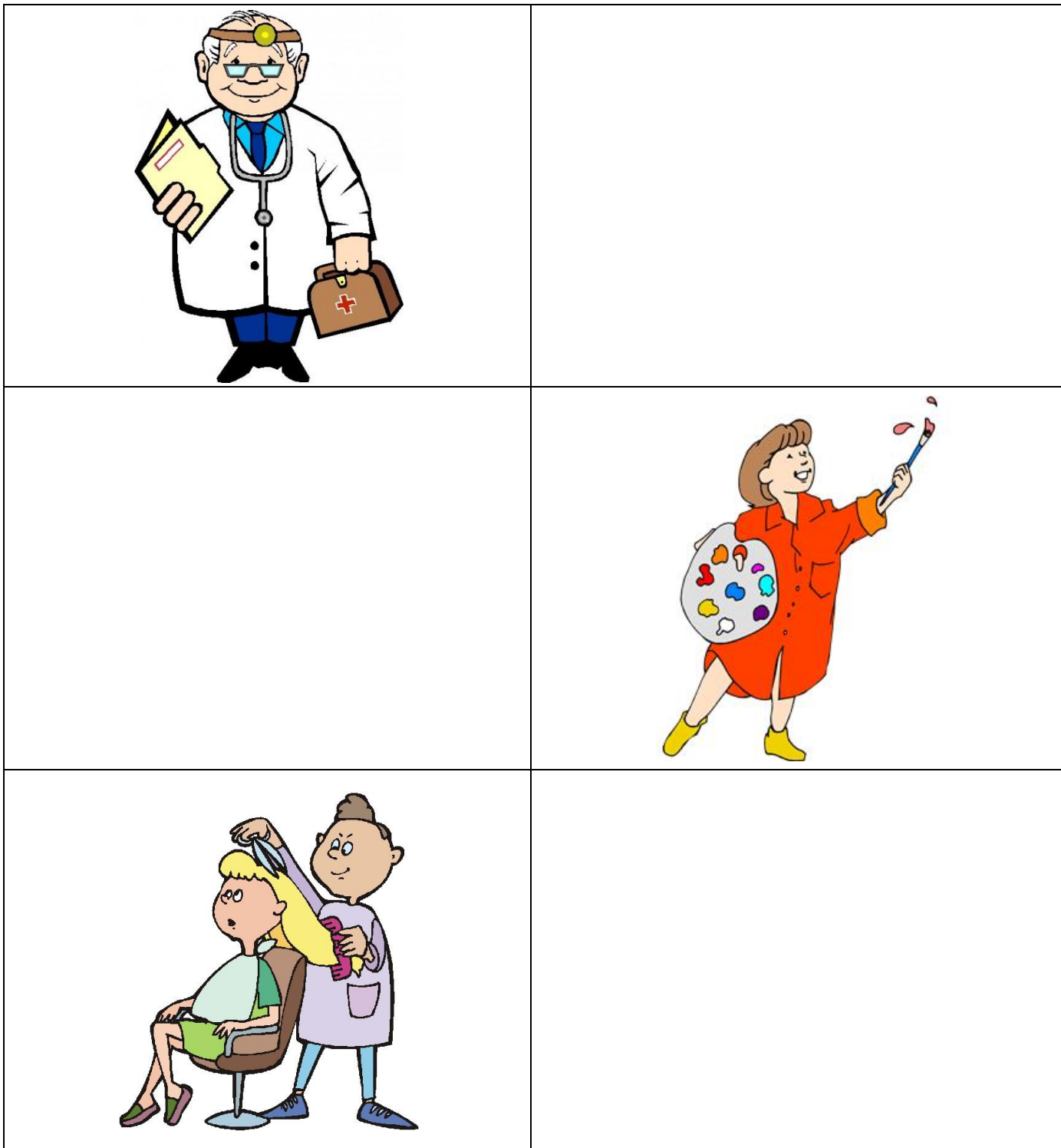
Vlk chtěl prasátka sníst, kde všude na ně vlk číhal?

Vytvoř dvojice tak, aby tvořily opaky. Např. hezký – ošklivý, hodný – zlý.

Čím jsou lidé na obrázku? Vytvoř dvojice a pojmenuj je.

Vyber správně obrázky k větám, které uslyšíš.

MISKA je na stole, MYŠKA je pod stolem.

Před sluncem je MRAK, na nebi létá DRAK.

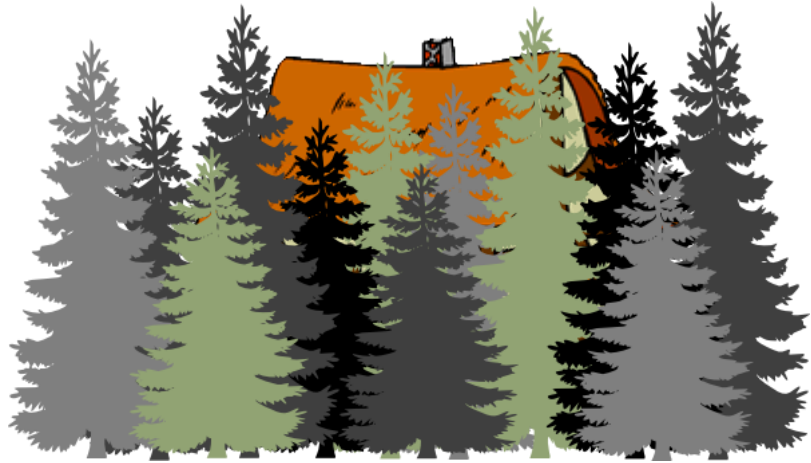
Hanka MÁVÁ a Šimon DÁVÁ.

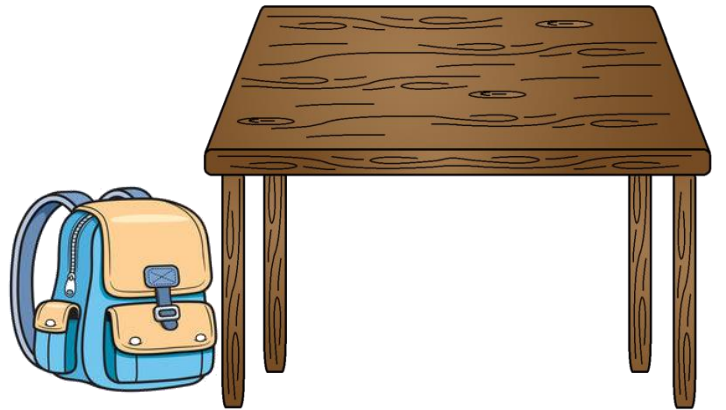
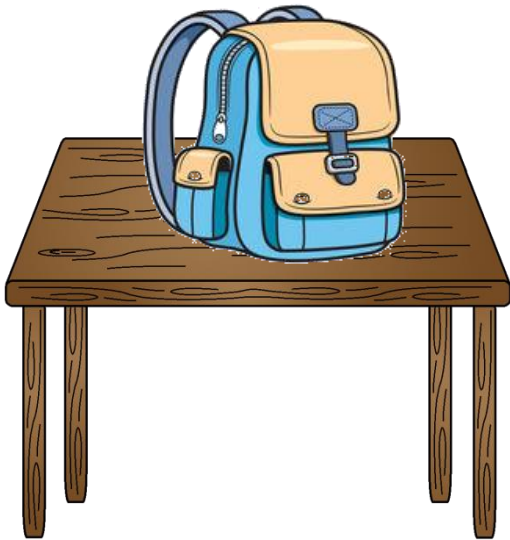
Anička má MÍČ, Petr nese RÝČ.

Amálka se DÍVÁ a Pepíček ZÍVÁ.

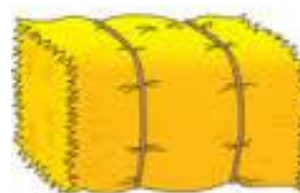
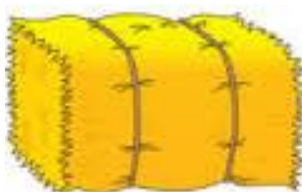
Za domem je LES, před domem stojí PES.

Na stole je TUŽKA, vedle stolu je TAŠKA.

Pozorně poslouchej a dej obrázky správně na obrázek.

Sněhurka a sedm trpaslíků

V jednom žila krásná princezna se zlou . Královna měla velké , kterého se každý den ptala: „Zrcadlo, zrcadlo, řekni mi. Kdo je v zemi zdejší, nejhezčí a nejkrásnější.“ A jí vždy odpovědělo: „Ty, má paní, ty jsi v zemi zdejší, nejhezčí a nejkrásnější.“ se ho ptala každý den. Jednou, když byla velká, odpovědělo, že je krásnější.“ se rozzlobila a zavolala , chtěla, aby zabil a přinesl jí její . byl smutný. Zavedl ji do a řekl jí, ať uteče. Zastřelil srnku a její předal . nevěděla, kam má jít. byl temný a hluboký. Najednou uviděla malou . Zaťukala, potichu otevřela a vešla. Viděla se sedmi . Na bylo sedm a . se najedla a napila. Protože byla moc unavená a viděla sedm , rozhodla se, že si odpočine. Večer se vraceli domů z práce . Když vešli do tak se lekli. se vzbudila a vše jim řekla. se rozhodli, že ji nechají bydlet v jejich . Říkali jí: „Nikomu nesmíš otvírat !“ Jednou si vzpomněla na své , a to

odpovědělo, že je pořád krásná, ale , která žije u sedmi je krásnější.

opět zavolala . Ten jí řekl pravdu. uměla čarovat a vymyslela plán, jak

 zahubí. Přeměnila se ve stařenu, a když přišla k chaloupce, zaťukala na .

 pootevřela a stařena se jí zeptala: „Nechceš si koupit ? Je dobré a sladké.“

Sněhurka nechtěla, ale stařenky jí bylo líto, pustila ji dál a nabídla jí . Stařenka

 řekla, že je hodná, a že jí jedno červené dá. si kousla, zatočila se jí

hlava, upadla a už se nevzbudila. totiž otrávila. Když se vrátili, snažili se

 vzbudit, ale nešlo to. Uložili ji do skleněné rakve a plakali. Jednou jel lesem .

Když uviděl na louce , kteří pláčou nad krásnou dívkou, šel k nim. Sněhurku

políbil. otevřela   a se radovali, že ji zachránil. Poté si

odvezl na a byla svatba. Z krásné se stala obyčejná, ošklivá čarodějnice, která byla vykázána z království.

Odpověz na otázky

Proč se královna zlobila na Sněhurku?

Co udělal myslivec?

Co udělala Sněhurka, když vešla do chaloupky?

Co řekli trpaslíci Sněhurce, a poslechla Sněhurka? Proč neposlechla?

Co udělala královna?

Kolik vidíš obrázků? Říkej celou větou.

Tady jsou	Tady je
	
	
	
	

Najdeš rozdíly na obrázcích?

Vytleskej, kolik slabik mají obrázky, které vidíš. Umísti tolik koleček, kolik slabik slovo má.

				

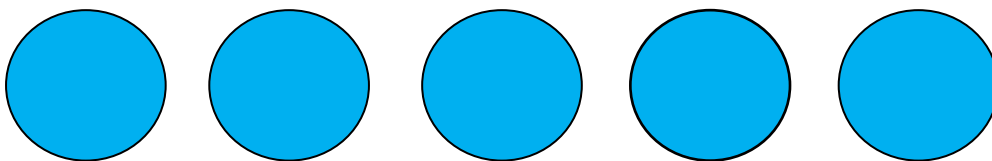
				

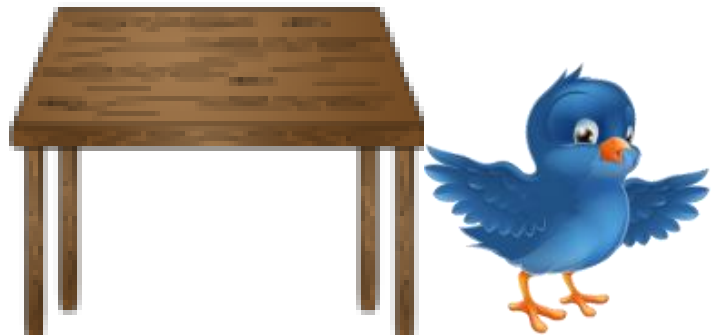
				

Sněhurka měla ráda také zvířátka v lese, jeden ptáček vletěl do domečku, řekni, kde všude je.

Vytvoř dvojice tak, aby tvořily opaky. Např. hezký – ošklivý, hodný – zlý.

Čím jsou lidé na obrázku? Vytvoř dvojice a pojmenuj je.

Vyber správně obrázky k větám, které uslyšíš.

MISKA je na stole, MYŠKA je pod stolem.

Před sluncem je MRAK, na nebi létá DRAK.

Hanka MÁVÁ a Šimon DÁVÁ.

Anička má MÍČ, Petr nese RÝČ.

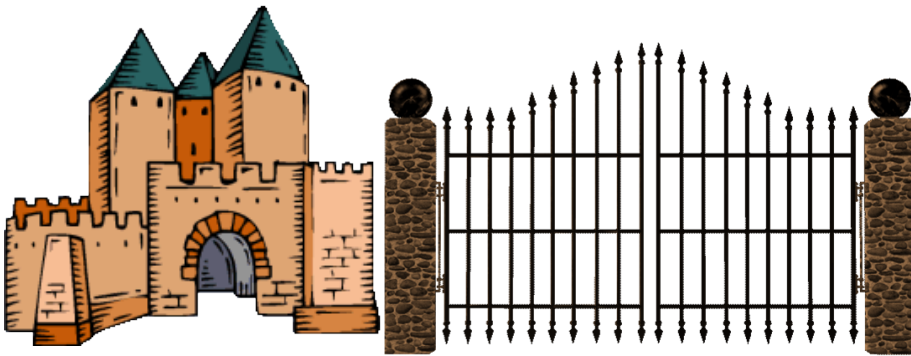
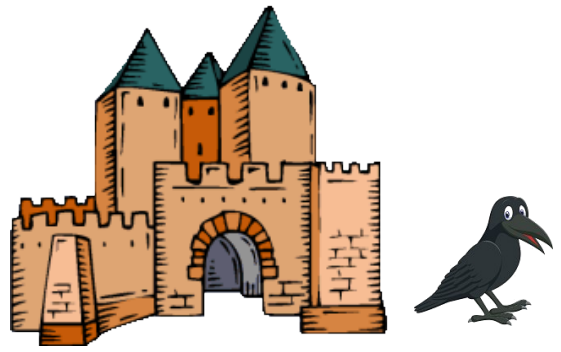
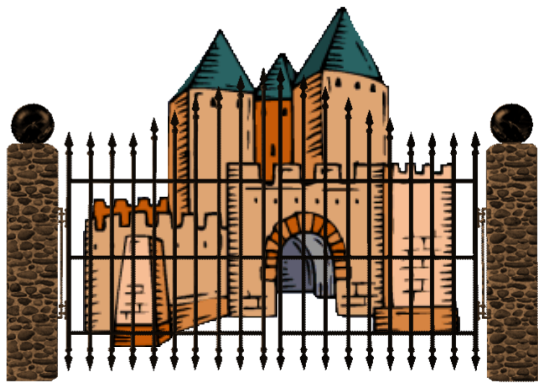
Amálka se DÍVÁ a Pepíček ZÍVÁ.

Za domem je LES, před domem stojí PES.

Na stole je TUŽKA, vedle stolu je TAŠKA.

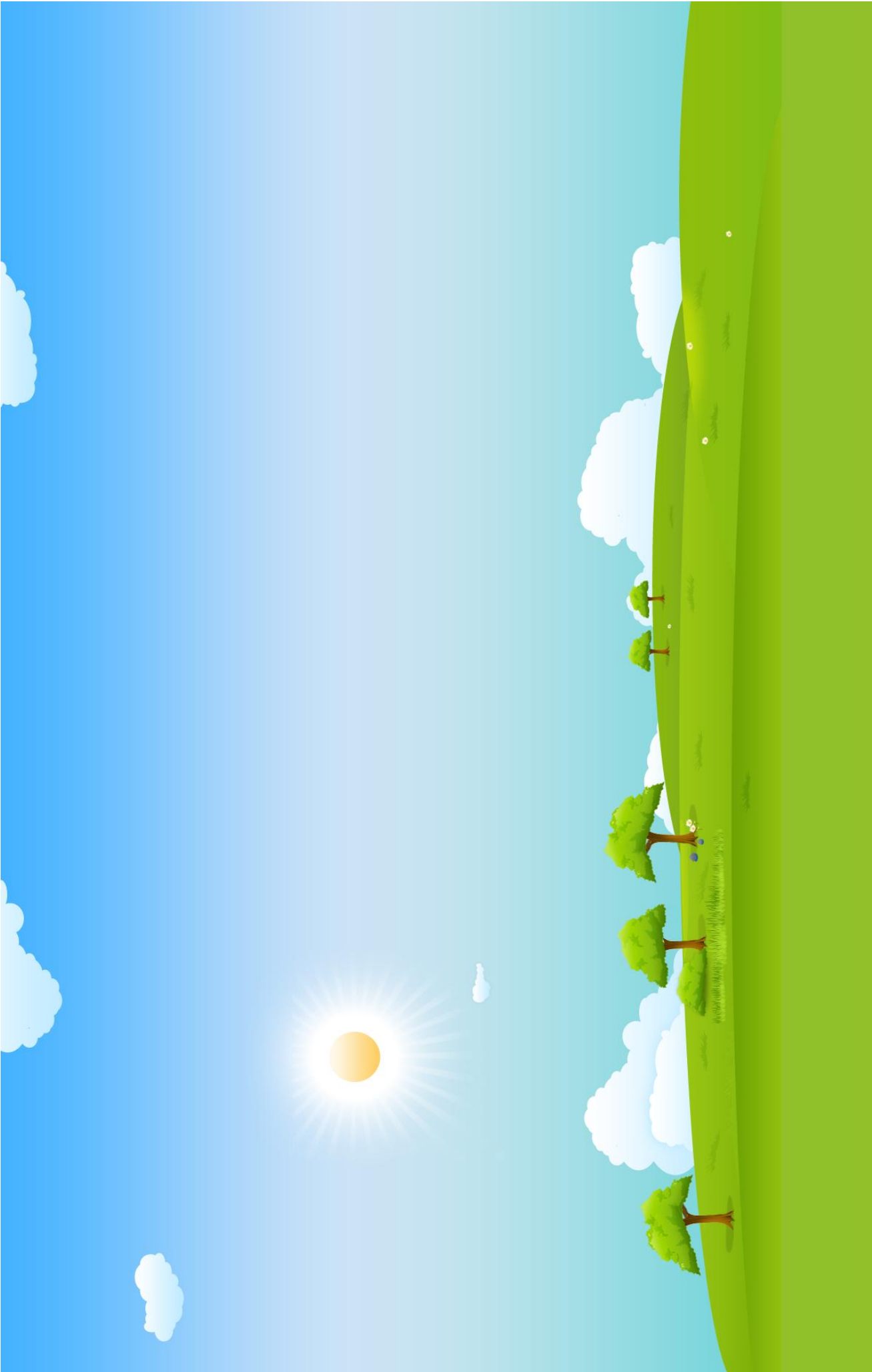
Před hradem je BRÁNA, vedle hradu stojí VRÁNA.

Maminka pejska VEDE a kluk pejska VEZE.

Pozorně poslouchej a dej obrázky správně na obrázek.

DĚDEČEK

ŘEPA

BABIČKA

HOLČIČKA

SUKNĚ

O veliké řepě

jednou zasadil

. Ta pořád rostla a rostla.

se rozhodl, že

vytáhne. Tahal, tahal víc, ale

se nepohnula.

si na pomoc zavolal

se chytla

. Oba táhli a táhli, ale

byla moc těžká. Zavolali si na

pomoc

se chytla

a babička se chytla

, který držel

Všichni táhli a táhli, ale

se ani nehnula. Na pomoc jim přiběhl

chytil

za

,

se držela

a babička chytla

za ramena.

Táhli, táhli, ale

nevytáhli. Kolem chodila

. Když to viděla, chytla se

pejsek držel

za

,

se držela

a babička chytla dědečka.

Všichni táhli, táhli, ale se ne a ne pohnout. Všechno to pozorovala .

Rozhodla se, že jim půjde pomoci. přišla ke a chytla se jí. držela

 . chňapnul za . se držela . se chytla

 a dědeček popadl . Táhli, táhli a najednou se ozvalo rup a byla

venku. Všichni popadali na zem jako , a smáli se a smáli, že vytáhli.

Odpověz na otázky

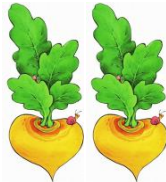
Kdo zasadil řepu?

Proč nemohl dědeček řepu vytáhnout?

Kdo z lidí ještě pomáhal?

Která zvířátka pomáhala?

Kolik vidíš obrázků? Říkej celou větou.

Tady je	Tady jsou
	
	
	
	

Najdeš rozdíly na obrázcích?

Vytleskej, kolik slabik mají obrázky, které vidíš. Umísti tolik koleček, kolik slabik slovo má.

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

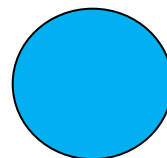
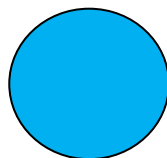
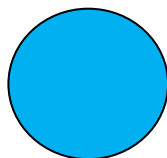
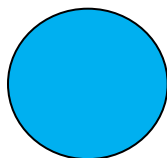
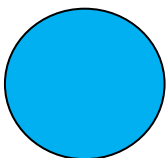
--	--	--	--	--

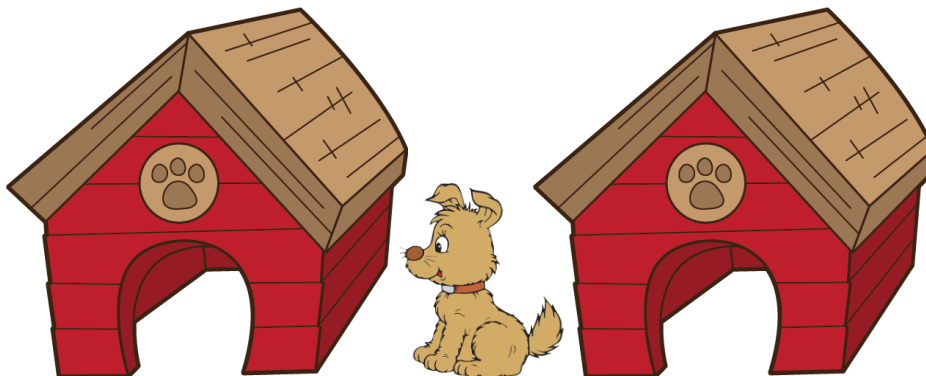
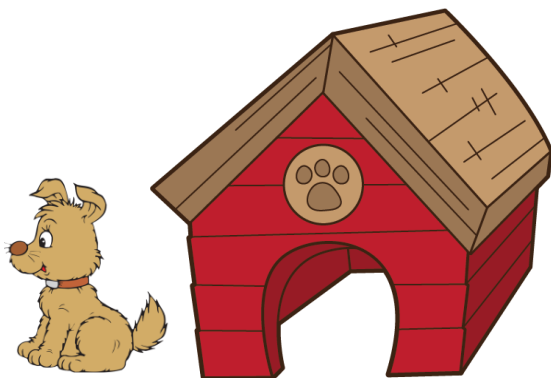
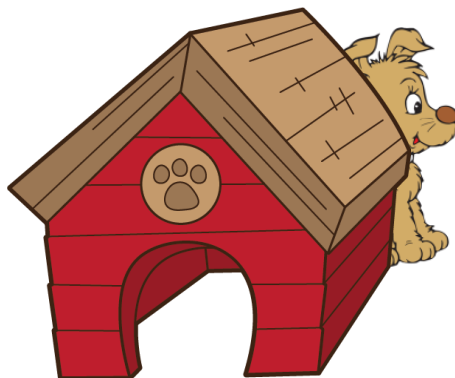
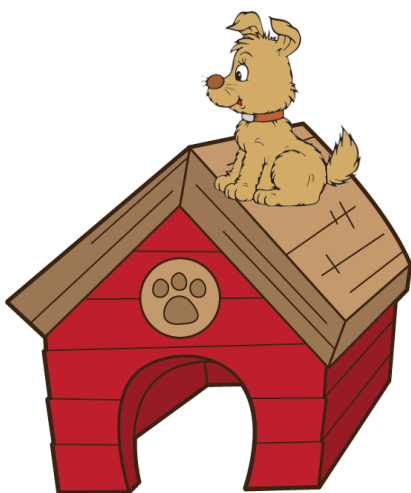
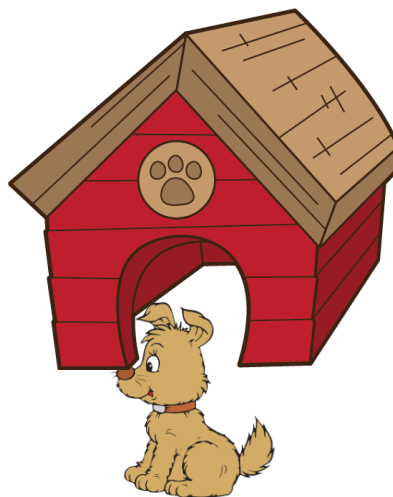
--	--	--	--	--

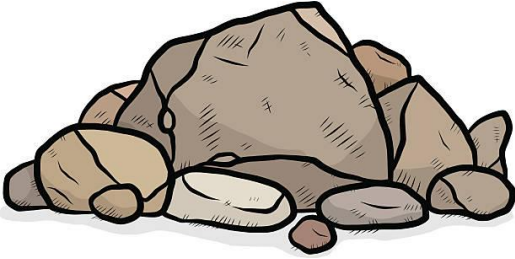

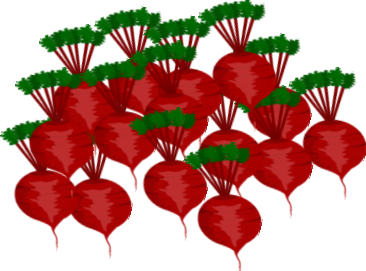
--	--	--	--	--

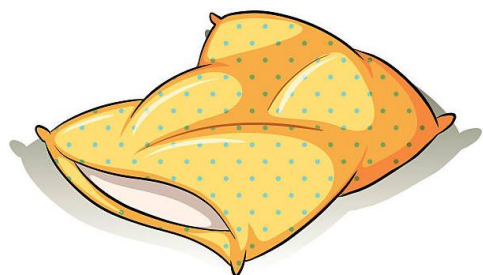
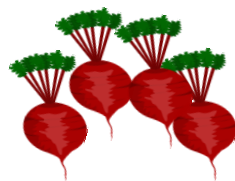

Nezbedný pejsek, pořád někde pobíhá, poznáš, kde pejsek sedí?

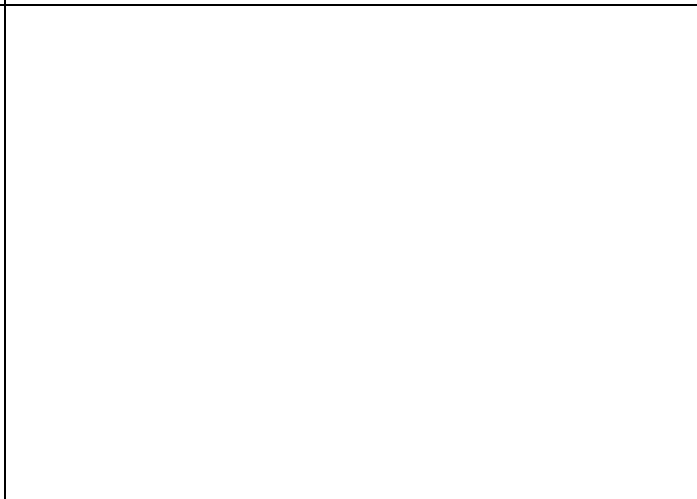
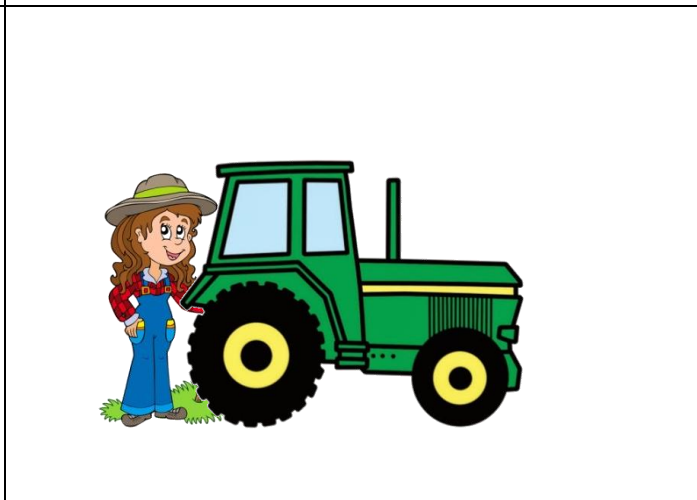

Vytvoř dvojice tak, aby tvořily opaky. Např. hezký – ošklivý, hodný – zlý.

Čím jsou lidé na obrázku? Vytvoř dvojice a pojmenuj je.

Vyber správně obrázky k větám, které uslyšíš.

MISKA je na stole, MYŠKA je pod stolem.

Před sluncem je MRAK, na nebi létá DRAK.

Hanka MÁVÁ a Šimon DÁVÁ.

Anička má MÍČ, Petr nese RÝČ.

Amálka se DÍVÁ a Pepíček ZÍVÁ.

Za domem je LES, před domem stojí PES.

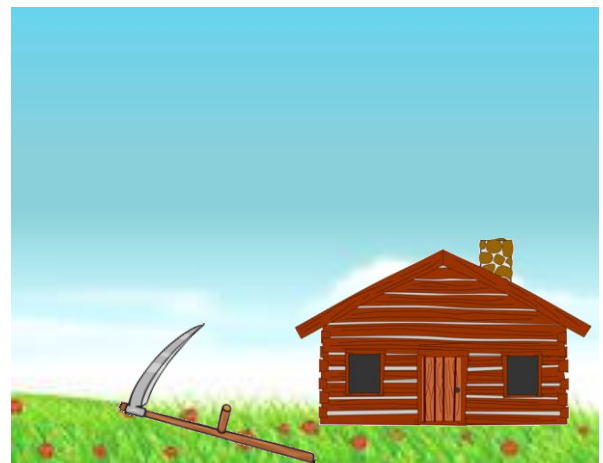
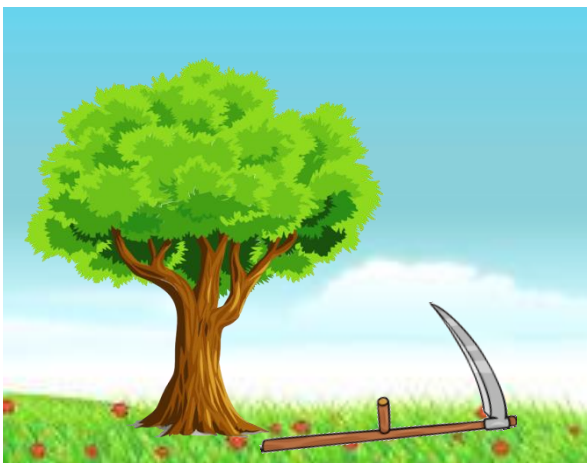
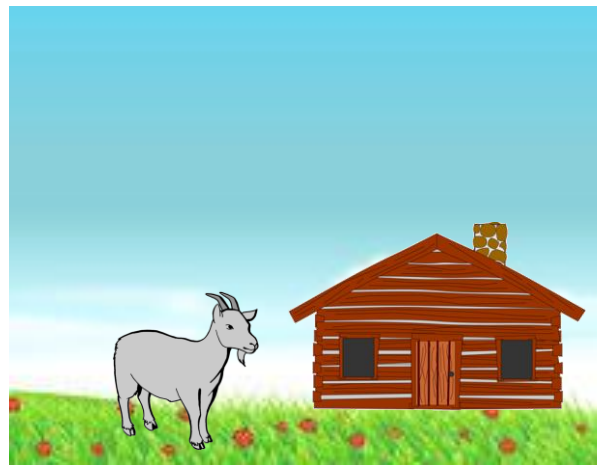
Na stole je TUŽKA, vedle stolu je TAŠKA.

Před hradem je BRÁNA, vedle hradu stojí VRÁNA.

Maminka pejska VEDE a kluk pejska VEZE.

Na poli je KUPA, na louce stojí KUBA.

KOSA je u stromu a KOZA je u domu.

Pozorně poslouchej a dej obrázky správně na obrázek.

